

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Cap. XIII. De magno Antonio, & de sancto Paulo simplice.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

CONSTANTINUS.

Ἐπολλὰ δὲ χαμαὶ κείμενος, αὐτὸν μόνον
 τῷ γλῶσσω μὴ ἐπιείκωτο· ἐλαίω τε τῷ
 ἀλοιφῷ, καὶ λιβάνω καὶ ὑπεραπληθῶν τῷ χρῆ-
 σιν παρήϊτο, ὡς ὑγρότητι τὸ σύνολον τῶ
 μαλὶ εἰς τὸ χυδόν μεταβάλλεσαν· φασὶ
 δὲ μήτε γυμνὸν ἐαυτὸν θεασάμενος πρόποσε
 γραμμαλῶν εἰς τὸ ἠπίσασθαι, εἰ δὲ εἰδαύμαζεν
 ἀλλαντὸν ἀγαθὸν ὡς πρεσβύτερον τῶν γραμ-
 μάτων, καὶ αὐτὸν τῶν δὲ ἐξέλιω ἐπῆνε· ἐγὼ
 ἦν δὲ πρῶτος τὰ μάστιγα, καὶ φιλανθρωπότη-
 τος καὶ ἐχέφρων, καὶ ἀνδρείος· χαίρεις τε
 τοῖς ἐπιγχεῖσιν, καὶ ἀληθῶς οἷς διελέγε-
 ο, καὶ ἐριστικῶς ὡς διαλέξεις ἐποιεῖτο· Ἐ-
 φως γὰρ πῶς τῷ οἰκίῳ ἦεν, καὶ ἐπιστήμη π-
 ηφιλονεικίαν ἀνδρομῆν κατέπαυε, καὶ πρὸς
 μέτρον μετέστη· καὶ τῶν ὁμιλουμένων αὐτῷ
 τὸν τόνον ἐκίρνα, καὶ τὰς τρεῖς ἐξέθμι-
 ζε· διὰ τούτων δὲ δρετῶν ἐμπλεως θείας
 παρηγοίας γεγονώς, ἐχὲν ἡγεῖτο δρετῶν,
 πρὸς εἶναι τὸ μέλλον· Ἐκ τούτου μὴ πονεῖν
 ἐπὶ τῷ τῶ συνεβέβηκεν· ἔτε τὸν ἀγνοεῖν-
 τα ἡ ἐσομένη διδύνας ὑφείκει, ἔτε τὸν εἰδὸ-
 τα πρὸς τὸ ζῆλων ἐσεῖναι· Ἐποφαινό-
 μενος τὸ ἡδὲ ἀληθῶς μακάριον ὑπαρξῆναι,
 εἰ τῷ σέβει τὸν θεὸν εἶναι, καὶ τὰς νόμους αὐτοῦ
 φυλάττειν· εἰ δὲ καὶ τῶν, φησὶ, μέλει τῶ
 καθαρῶ τῷ ψυχῶν· τὰ πρὸς διδάσκα-
 δικρατικὴν αὐτὴν ποιεῖν, καὶ τῶν ἐσομένων ἐπι-
 στήμονα, τὸ δὲ τὸ μέλλον παρὰ φαινοῖτο·
 ἀγγεῖν δὲ ἔτε αὐτὸς ὑφείκει· καὶ τὸν μέλλοντα
 καλῶς βίβει, ἐργάζεσθαι παρεκελεύετο, καὶ καθ'
 ἐαυτὸν ἀνακεῖναι, καὶ λόγον πιδεῖναι ὡς ἐποίησε
 νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν· εἰ δὲ πρὸς μὴ δέον πρὸ-
 πραξῆναι, ἀναγεῖν φεῖσθαι τῶ, ἵνα τῶ λοιποῦ
 φεῖσθαι τῶν ἀμαρτημάτων, ἐαυτὸν αἰδέμε-
 νος· εἰ πολλὰ δέροι γραμμῶν· ἀτε δὲ δίδως,
 μηδὲ ἀείσης αὐτῶ τῶ γραφῆς, καὶ ἀδὲ ἡλ-
 αλλοῖς γήρηαι μοχθηροῦσιν· ἐμὴ ἀλλὰ ἔ-
 πει τὰς παρὰ σπασίας τῶν ἀδικημένων, εἰ καὶ πρὸς
 αὐτῶ, ἡ παρὰ φεῖσθαι ἀποδιδότα· ἐγγεῖσθαι καὶ
 τῶν ἑταῶν, πολλὰς εἰς τὰ πόλεις ἐφοῖτα·
 παρὰ φεῖσθαι γὰρ αὐτῶ πολλοὶ, εἰς ἀζόντο
 πρὸς εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τὰς ἀρχαίας·
 καὶ τὰς ἐν τέλει· πολλὰ γὰρ ἀν' ἑκάστω· εἰ-
 μησαῖο εἶναι αὐτῶν, ἔκκαλεσθαι ἀκούσθαι,

A Plerumque vero nudum solum ei pro
 stragulo erat. Unctionem olei, balneo-
 rumque & hujusmodi rerum usum pe-
 nitus recusabat, quippe quæ robustum
 corporis habitum humectatione sua in
 mollitiem verterent. Ajunt etiam eum
 nunquam seipsum vidisse nudum. Li-
 teras porro nec noverat, nec magni æsti-
 mabat: sed bonam mentem, utpote lite-
 ris antiquiorem, earumque inventricem
 commendabat. Fuit autem admodum
 mansuetus, & humanissimus: prudens
 item ac fortis: jucundus colloquentibus,
 & iis quibuscum diserebat, minime mo-
 lestus, licet illi contentiosius disputaret.
 Suis enim moribus & scientia quadam,
 gliscentem altercationem prudentissi-
 me sedabat, & ad æquabilem reducebat
 modum: eorum qui cum ipso versaban-
 tur ardorem temperans, motesque com-
 ponens. Cæterum cum ob tantas virtu-
 tes divinâ donatus esset præscientiâ, ne-
 quaquam tamen virtutis loco ducebat
 futura prænoscere. Atque idcirco sua-
 debat, ne quis frustra in ea re labora-
 ret: asserens nec eum qui futura igno-
 raret, ideo rationem redditurum esse:
 nec illum qui ea sciret, ob id felicem
 futurum. Veram quippe beatitudinem
 in eo positam esse, ut Deum colamus,
 ejusque præcepta servemus. Quod si
 cui forte, ajebat, id curæ est, is pur-
 get animam suam. Hoc enim unum,
 perspicacem illam efficere potest & præ-
 sciam rerum futurarum: Deo scilicet
 futurum ei præmonstrante. Otiari vero
 nec ipse unquam sustinuit: & eum qui
 vitam recte instituire vellet, hortabatur
 ut opus faceret, & remotis arbitris se-
 ipsum examinaret, rationemque exige-
 ret eorum quæ noctu fecisset atque in-
 terdiu: ac si quidpiam secus commisisset,
 id in charta perscriberet, quo deinceps
 à peccatis abstineret, erubescens
 videlicet si multa perscripta offenderet,
 metuensque ne chartulâ ipsius ab alijs de-
 prehensâ, cunctis manifesta fieret ipsius
 improbitas. Jam vero in defendendis iis
 qui injuria affecti erant, si quisquam
 alius, ipse certe studiosissimus fuit: quo-
 rum causâ sæpius ad urbes veniebat.
 Multi enim suas ad illum querimonias
 deferentes, eum apud Præfides & Pri-
 mores viros pro se intercedere compel-
 lebant: cum unusquisque magni æsti-
 matet eum videre, & loquentem audire,
 Ggg iij

& jubenti obtemperare: si quidem ipse quamvis talis tantusque esset, latere nihilominus in solitudine, & ignotus esse studebat. Quod si quando vi compulsus in urbem venisset ad opem poscentibus ferendam; confecto negotio cuius causâ venerat, protinus ad solitudinem revertebatur. Etenim pisces quidem aiebat aqua nutrirî: Monachis vero ornamento esse solitudinem: Et quemadmodum illi simul atque terram attigerint, vitam amittunt, sic istos cum ad urbes accedunt, Monasticam gravitatem perdere. Postremo morigerum se ac jucundum omnibus præbens, studiosè cavebat ne superbo atque arroganti ingenio esset, neve hujusmodi esse videretur. Et hæc quidem de Antonii conversatione dicere volui, eo consilio ut horum quæ dicta sunt indicio utentes, reliquam hujus viri Philosophiam ex iis coniciamus. Habuit porro quamplurimos ac probatissimos discipulos: quorum alii in Aegypto ac Libya, alii in Palæstina & Syria atque Arabia floruerunt. Et unusquisque eorum in illis regionibus in quibus commorabatur, non minus severe quam præceptor ipse, vixit & converlatus est, multosque alios instituit, & ad similem virtutem Philosophiamque perduxit. Adeo ut perdificile esset, urbes ac regiones circum-eundo, Antonii discipulos ac successores perquirere. Quo enim modo facile reperiri potuissent ii, qui in hac vita latere multo studebant diligentius, quam plerique nunc mortalium, ambitione inflati, semetipsos jactant atque ostentant. Ex iis autem quos accipimus Antonii discipulis, celeberrimi existere-runt, cum alii multi quos suo loco referemus, tum Paulus cogaomento simplex. Hic cum rusticus esset, mulierem formosam in matrimonio habuisse dicitur: quam cum in adulterio deprehendisset, placide subrisit, & jurejurando affirmavit, nunquam se cum illa amplius esse victurum. Cumque adultero dixisset: Tu illam tibi habeto; rectâ in solitudinem ad Antonium se contulit. Porro hunc virum mansuetissimum fuisse perhibent ac patientissimum. Deniq; Antonius eum jam ætate provectum, nec Monasticæ tolerantia adhuc affluens, recens enim in Monasterium venerat, omnibus modis tentare aggressus

καὶ κελύδοντι πειθαρχῆσαι, ἐπεὶ καὶ τῶν
 κοῦτ' ὄν, ἐσώδα (ἐν ἀγνοεῖα καὶ ἐν ταῖς
 ἐρημίαις λαθάνειν εἶ) καὶ βιασθεῖς πῶς
 εἰς πόλιν ἦλθεν Ἀπικκῆσαι δεομένων, δια-
 θεῖσθε χάριν παρεγγύεο, ἀντίκα ἐπὶ τῶν
 ἔρημον ἐπαθεί τὰς μὲν γὰρ ἰχθύας ἐσε-
 τῶ ὕδατι ἐστὶν τρέφειν μοναχοῖς ὃ κα-
 μον φέρει τῶν ἔρημον' ἐπίσης τὸ τὰς μὲν ἰ-
 ρεῖς ἀπομένους τὸ ζῆν διπολιμπάνειν, τὰς
 τῶ μοναστικῶν σεμνότηθα ἀπολλύειν τὰς
 ἀσέσι παροσίουσ' πειθύνειν ὃ καὶ κεχαρι-
 μένον τοῖς ὁράσων ἐαυτὸν παρέχων, ἐπι-
 λαίτο μὴ τε φύσει ὑπερορώτων ἔχιν, μη-
 δοκῆν εἶναι τὸτο' ἀλλὰ ταῦτα μὲν μα-
 ἀπ' αὐτῶν ἀνώνις πολιθιμάτων εἶπειν πα-
 ἠχθῶν, ἵνα ὑποδείγμασι χράμῃται τῶν
 εἰρημένους, ἀναλογισώμεθα τὸ ἀνδρῶν τῶν
 φιλοσοφίαν πλέεις ἐξ ὃ καὶ διδοκίμαστον
 μαθητὰς ἔχεν' ὡν οἱ μὲν ἐν αἰγύπτῳ κτλ.
 εἶν' οἱ δ' ἐν παλαιστίνῃ, καὶ συρία καὶ ἀραβίᾳ
 διεπρέψαν καὶ ἐκάστῳ ἐξ ἡπτόν ἢ ἐ-
 δασκαλῶν, παρ' οἷς δέτερεθε, διεβίωσαν
 ἐπολιθισατο, καὶ πολλὰς ἐπαίδουσε, καὶ
 τῶ ὁμοίαν δρῶν καὶ φιλοσοφίαν ἡγαγῶν
 ὡς ἐεργονεῖναι, καὶ πόλεις καὶ χωρὰς πα-
 τα, ἐπιμελῶς ζῆν τὰς ἀνώνις ἐταρῶν.
 τὰς τῶτων διαδόχους' πῶς γὰρ καὶ ῥῶ-
 γῆτο τῶτων ἢ διερεσις, οἷς ἐν τῶ βίῳ λα-
 θάνειν ἐσπεδαζέτο ἐπιμελέεσθον, ἢ παρὰ
 τῶν κινῶν ἀνδρῶπων ὑπὸ φιλοπίας ἡφι-
 μῆροι, πομπέουσιν ἐαυτὸς καὶ κατὰ τὴν
 ποιούσιν ἐχρῶντο γε μὴν διδοκίμαστον
 ὡν παρελήφμεν ἀνώνις μαθητῶν, ἀλλὰ
 τε πολλοὶ ἐξ ἡτῶν οἰκίον καὶ ἐν ἀναγ-
 ψομεν, καὶ παύθ' ὁ ἐπὶ κλίμα ἀπλῶς ἐπι-
 δσιν ἀγροικον ὄντα, καλῆ τὸ εἶδ' ὄντα ἐν
 οἰκῆσαι' ἐπ' αὐτοφῶρῳ ὄντων κατὰ λαοῦ
 μοιχευομένην, ἡξίμα ἐπιγελάσαι, ὅτι
 παρὰ εἶναι ὡς ἐκ ἐπὶ αὐτῆ συνοικησῶν
 αὐτῶν, πρὸς τὸν μοιχὸν εἶπων, δὴ τὸς ἐπὶ
 ἐρημίαν ἦλθε πρὸς ἀνώνιον' πρῶστ' αὐτῶ
 καὶ καθερικὸν εἰς ἀγαν λέγειναι τὸν δὲ
 δσαι τὸν ἀνδρα, ἀμελείῃ καὶ γρηγορεῖν
 καὶ μοναστικῆς τληπαθείας ἀπ' ἐξ, ἐπὶ
 νήλυσ ἰω, παιδοδαπῆς πείραις παροσίουσ'

ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἐφώρασε τελείαν
καὶ φιλοσοφίαν ἐπιμαρτυρήσας, καθ' ἑαυ-
τὴν διαγῆν ἐπετρέπεον, ὡς μηδὲν διδασκάλου
διδάσκοντος ἐπιμαρτυροῦντος δὲ καὶ θεοῦ τῆ ἀλώ-
της μαρτυρίας, καὶ τοῖς ἐργοῖς ἐπέδεικνε τὸν ἀν-
δρα ἐνδοξότατον κρείττονα δὲ ἢ αὐτῶν τῶν
διδασκάλων εἰς τὸ κακὸν καὶ ἀπελαύνειν τὰς
δαίμονας.

A cum esset, nulla in re ignavum depre-
hendit. Itaque perfecta Philosophia
testimonium ei perhibens, ut posthac
seorsum degeret ei permisit, quippe qui
nullius magisterio indigeret. Sed &
Deus ipse hoc Antonii testimonium
confirmavit, Paulumque miraculis illu-
strissimum reddidit, & in vexandis abi-
gendisque dæmonibus, ipso præceptore
suo superiorem.

Κεφ. ιδ'.

Περὶ τοῦ ἁγίου ἀμμῶν, καὶ ἰουτυχιανῶ τῷ ἐν τῷ
ὄλυμπῳ.

CAPUT XIV.

B De sancto Ammone, de quo Eutychiano qui apud
Olympum commoratus est.

Περὶ τῶν τῶν χρόνων, καὶ ἀμμῶν ὁ αἰ-
γύπιος ἐφιλοσόφησεν ὃν δὴ λόγῳ,
βασανιστῶν τῶν οἰκείων γυναῖκα ἀγαγέ-
σαι μὴ παραθῆναι ἢ αὐτῆς, ἢ τῆμις ἀν-
δράσιν ὡς γυναικῶν εἶχεν αὐτοῖς ὁ γάμος,
καὶ ὑμφύωσαν οἷα ὑμῶν εἰς τὸν θά-
λαμον λαβῶν, ἐμονώθη ὁ μὲν δὴ γάμος
καὶ οὐκ ἔφη, ὡ γυναι, μεχερὶ τέτων τέλε-
σαι ἡλικίον δὲ ἀγαθὸν ἐστὶ δυνήθῃ
παρθένον διαμῆναι, ἐκ τῶν ἱερῶν γεγραφῶν
ἴσθηται, καὶ ἐπειροῦτο καθ' ἑαυτὸν οἰκεῖν
αὐτὸν ἐπὶ τῆς παρθενίας λόγους ἐπήκει
ἡ γυνή, χωριθῆναι ἢ αὐτῆς χαλεπῶς ἔφε-
ρη, ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτώ ἔτεσι
συνῆ ἀντὶ, μὴ δὲ ἔτω μοναχικῆς ἀσκή-
σεως ἀμελῶν ἐν τοσούτῳ δὲ χρόνῳ ζηλώ-
σασα τῷ τῷ ἀνδρὶ δὲ γυνή, ἐλο-
γιστῶ μὴ δίκαιον εἶναι, τηλικῆτον ὄντα οἰ-
καὶ κερῆσθαι δι' αὐτῆν, καὶ χρεῖται ἐκάτε-
ρον κεχωριστῶς οἰκεῖν φιλοσοφῶν καὶ
ἐπὶ τῆς ἐδέσθῃ τῷ ἀνδρὶ ὁ δὲ, χάριν
ἡμιλογήσας τῷ θεῷ ὑπὲρ τῶν βεβηλω-
μένων τῆ γυναικί, σὺ μὲν δὴ, ἔφη, τῶν τῶν
οἰκῶν ἐγὼ δὲ ἕτερον ἐμαυτῷ ποιήσω
καὶ περὶ μεσημβρίαν τῆς μαρτίας λίμνης
καλαβῶν ἔρημον τόπον, ἀμφὶ τῷ σκή-
την καὶ τὸ καλῆδρον τῆς νήλειας ὄρεθ, δύο
καὶ εἰκοσι ἔτη ἐνθάδε ἐφιλοσόφησε, δις
εἰσὶ ἔτες τῷ γυναῖκα θεώμῳ τῶν
δὲ τῶν παρῶν δὲ χρόνων τῶν τῆδε

P Er idem tempus Ammon quoque
Ægyptius Monasticam Philoso-
phiam excoluit. Quem fama est
compellentibus proximis uxorem qui-
dem duxisse, cum ea tamen, sicuti viris
jus fasque est, nequaquam rem habuisse.
Nam cum nuptiæ ipsorum cæptæ ef-
sent, & ipse tanquam sponsus sponsam in
thalamum duxisset, solus cum ea consti-
tutus: nuptiæ quidem nostræ, inquit, ὁ
mulier, hæcenus celebratæ sunt. Quan-
tum vero bonum sit posse virginem per-
manere, ex sacris literis eam edocuit, ac
seorsum degere tentavit. Sed cum mu-
lier sermonem quidem de virginitate
approbaret, verum se jungi ab illo mo-
leste ferret, ipse seorsum cubans, octo-
decim annis cum ea mansit, ne sic qui-
dem Monasticæ abstinentiæ leges negli-
gens. Tanto temporis spatio cum vir-
tutem viri mulier imitata esset, injustum
esse censuit, ut tantus vir sui causâ oc-
cultaretur domi, satiusque esse ut ambo
separatim degentes Philosophiæ incum-
berent. Itaque hac de re maritum in-
terpellavit: At ille Deo gratias agens
ob huiusmodi uxoris propositum; Tu
quidem, inquit, domum hanc habeto:
ego vero aliud mihi domicilium parabo.
D Simul profectus ad solitudinem quæ sita
est ad Meridiem lacus Mareotici circa
Scetim & montem qui Nitriæ dicitur,
duobus & viginti annis illic philosopha-
tus est, quotannis bis uxorem suam
invisens. Huius divini viri qui Mona-
steriorum in illis partibus Princeps at-
que institutor fuit, multi ac memorabi-
les discipuli exstiterunt, uti series succes-
sionum ostensura est. Multa porro per
eum mirabilia contigerunt, quæ ab